

Pòrtic

Xavier Trias

Tot el que no es volia dir

Xavier Trias

Tot el que no es volia dir

Amb la col·laboració de Biel Figueras

Primera edició: març del 2018

© Xavier Trias i Vidal de Llobatera, 2018

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions SLU, Pòrtic

Av. Diagonal, 662-664

08034 Barcelona

www.portic.cat

ISBN: 978-84-9809-413-8

Dipòsit legal: B. 4.447-2018

Fotocomposició: gama, sl

Impressió: Limpergraf

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).
Tots els drets reservats.

SUMARI

Per què unes memòries?	11
1. El metge	15
2. L'home dels consorcis	33
3. Construint la sanitat catalana	47
4. El conseller.	59
5. L'home del president	75
6. Periodisme i carnassa	89
7. Construir un país	97
8. L'home a Madrid	107
9. Un ciutadà de Barcelona	121
10. Ordre i progrés	135
11. L'alcalde	145
12. Sobreviure a les clavegueres	171
13. L'arribada de la nova política	179
14. Un partit per a un país	187
15. Dependència o independència	199
Índex onomàstic	215

EL METGE

Un dels primers records de la meva infantesa està relacionat amb el Congrés Eucarístic de l'any 1952, que es va celebrar a Barcelona. Per a un infant d'aquella època allò era impressionant: els domassos, les flors, els vestits dels cardenals, els arquebisbes, els bisbes, les bombetes que il·luminaven les creus que havien penjat dels balcons... Això, en una ciutat grisa com era la Barcelona de llavors, va ser tot un esdeveniment; sempre he cregut que Barcelona ha de ser lluminosa, que ha de ser una ciutat viva i no una ciutat morta. Durant aquest congrés i amb només cinc anys vaig fer la primera comunió, ja que un tiet meu que era sacerdot a Bolívia va venir per a l'ocasió i els meus pares van voler que ell oficiés la celebració. Tot i així, al cap d'uns dies la vaig tornar a fer amb l'escola, perquè no vam gosar dir que ja l'havia fet abans d'hora... Vaig fer la primera comunió dues vegades, cosa que anys després em va fer guanyar un concurs de televisió on havies d'explicar una anècdota i la gent havia d'endevinar si era certa o no: ningú no s'ho va creure! En tot cas, la doble primera comunió va ser com un presagi: m'havia vacunat contra els dogmatismes. I malgrat que la fe cristiana, la conciliar, la del Vaticà II, la del papa Joan XXIII, ha estat per a mi font d'inspiració, sempre m'he considerat un veritable

heterodox en matèria de fe i, com a conseqüència d'això, en matèria política també.

Hi ha tres fets en la meva infantesa i adolescència que m'han marcat molt profundament. El primer va ser la malaltia del meu avi matern, en Pelai Vidal de Llobatera, fundador d'Acció Catalana, que durant la seva joventut havia estat una figura molt activa. L'any 1922 havia estat promotor de la Conferència Nacional Catalana, ni més ni menys que amb personatges com Nicolau d'Olwer, Raimon d'Abadal, Sagarra, Ventura Gassol, Pla, Martí Esteve, Rovira i Virgili... Tanmateix, en els últims anys de vida, els que li recordo, era un home que es passava tot el dia al llit per culpa de l'arterioesclerosi, sense poder fer res, ni tan sols caminar, i era cuidat per la meua àvia. El meu avi era un home amb un caràcter molt difícil, amb qui mai no vaig poder parlar, però em va saber molt greu haver-lo conegut ja de gran perquè ara sé que n'hauria pogut aprendre moltíssim, tant personalment com políticament. En aquella època vivíem tots al pis del meu avi, a la Rambla de Catalunya, 45, on la família va anar creixent —vam acabar vivint-hi set dels dotze germans—. Era un pis de 125 metres quadrats situat sobre el restaurant L'Hostalet, que després, gestionat per José Luis Luna, es va convertir en l'Orotava, un gran restaurant de caça. En aquell moment a la Rambla de Catalunya s'hi feia la Fira del Gall, que a mi m'encantava, i la Fira de la Palma, amb tota la munició de palmons i rams, una meravella. El fet de viure amb la figura del meu avi patint a l'habitació sempre m'ha marcat. La seva mort, envoltat de tots, em va fer pensar molt, especialment en la meua àvia Matilde, perquè vam tenir una sensació de pena, però també d'alliberament després de deu anys de dedicar-li una atenció constant. Aquest sacrifici de la meua àvia Matilde Bassols em va impressionar molt, ja que aquests tipus de valors en les famílies s'han anat perdent:

els valors de tenir cura dels avis, els pares, de fer les cures, de cuidar-se els uns als altres i del sacrifici com a experiència vital, compartida.

El segon fet que em va marcar va ser un accident que vaig patir al parvulari on anava, el Sant Ignasi. Un dia, a la cua per anar a beure aigua a la font del pati, tot de nois més grans —jo era el més petit i esquifit del grup— van caure sobre meu i em vaig fracturar l'omòplat esquerre; me'l van destrossar. Vaig passar tot un any pràcticament sense poder utilitzar bé el braç, anant a fer rehabilitacions, traccions, voltat de metges, patint recol·locacions dolorosíssimes del braç... un any horrible. Fins que un bon dia un metge em va dir que el millor seria operar-me i posar-me una placa i uns claus per estabilitzar el braç definitivament. Em van intervenir i em vaig recuperar del tot. Fins que un bon dia, a principis dels 2000, en una pista d'esquí, una senyora se'm va llançar a sobre i em va lesionar la mateixa espatlla. Vaig anar a l'hospital perquè em fessin un reconeixement, i em van dir que em farien una ressonància magnètica. Els vaig avisar que duia una placa al braç, raó per la qual em van fer unes radiografies. El resultat d'aquestes va ser absolutament satisfactori: tan satisfactori que no tenia ni placa ni claus. No entenc què devia passar, perquè l'operació es va fer, però no tenia la placa. Només sé que a partir d'aquella operació el braç mai més em va tornar a fer mal i que tota la vida havia estat patint per una placa que no duia! O més ben dit, tota la vida he deixat de patir gràcies a confiar en el que m'havien dit els metges, en qui els meus pares, i jo mateix, vam confiar. La confiança com a mesura mental higiènica ha estat clau a la meua vida. Hi ha gent que viu en la desconfiança permanent. Són persones que acostumen a acabar amargades o amarguen la vida dels altres. Jo he mirat de fer de la confiança un altre dels pilars de la meua vida.

El tercer fet, molt greu, va ser la malaltia de la meva germana. Com sempre, estíuejàvem a Viladrau, en una casa que, com que érem tants germans i tanta gent, sempre era plena, i ens passàvem tot el dia corrent amunt i avall d'habitació en habitació. Fins que un dia la meva germana Lali, que per edat venia just darrere meu, va fer un crit i es va quedar immobilitzada; havia notat un dolor molt intens, i tenia el cos paralitzat de cintura en avall. Allò va ser un xoc per a tots. Ja a Barcelona, a la torre de Sarrià on llavors ja vivíem, el meu pare ens va reunir als quatre germans més grans i ens va dir: «Això anirà per a molt llarg, i no vull que la vostra germana vagi en cadira de rodes o no es recuperarà mai. D'ara endavant, tot el que feu —anar al cine, anar amb els amics... tot— ho fareu acompanyats de la vostra germana». I a partir d'aquell dia tot ho vam fer amb ella. Anéssim on anéssim ens l'endúiem, i de bon grat que ho fèiem, i fins i tot intentàvem que tots els amics vinguessin a casa, a un porxat que havíem construït expressament per a això —en dèiem «la quadra»—, que és on jo vaig conèixer la que avui és la meva dona, i el meu germà la seva. I ja és curiós que el meu germà i jo ens enamoréssim de dues germanes, també. Les trobades a «la quadra» van durar fins que ens vam casar, i van crear una gran comunitat entre els germans i els amics, gairebé una idea de clan, i una gran solidaritat i amor fraternal entre tots nosaltres.

Per a mi la família sempre ha estat molt important, central. El gran model que vaig tenir tota la vida va ser el meu germà gran, en Joan Maria, que als jesuïtes de Sarrià sempre va treure la nota d'excel·lent en totes les assignatures. Era el que ara en diem «un crac» i gràcies a ell i a la seva fama vaig treure més bones notes sense haver d'estudiar tant com ell. Soc exalumne dels jesuïtes, dels jesuïtes en transició, hauria de dir, i això deixa petja vulguis o no. Vaig ser molt feliç en

aquesta escola, que va patir força canvis i va viure una gran evolució, com tot el país, i és que en pocs anys vam passar d'esperar la visita de Franco amb el braç incorrupte de Santa Teresa a gairebé muntar una revolta durant l'acte de graduació, en el qual, davant l'estupefacció de mestres i familiars, ens vam aixecar tots els alumnes de preuniversitari i vam marxar en senyal de crítica cap a la política de llavors. Vam ser un curs molt conflictiu.

A preuniversitari vaig tenir la gran sort que em fes de professor el jesuïta Oriol Tuñí, que ens va ensenyar el que era l'humanisme. El tema que ens va posar a filosofia durant tot l'any va ser «La persona humana». Aquest curs em va marcar tota la vida, tant personalment com intel·lectualment, i segurament en el futur va influir en el fet que m'aproximés a la ideologia del grup de Jordi Pujol.

Quan va arribar el moment de decidir quina carrera estudiar, el meu germà i jo vam resoldre que féssim el que féssim no duríem el laboratori farmacèutic del nostre pare, que seria per als nostres germans petits, i que nosaltres ens podíem espavilar pel nostre compte. Jo dubtava entre estudiar medicina o economia, tot i que la meva àvia deia que jo acabaria de capellà... Els dubtes me'ls va esvaïr el doctor Paco Coll Colomer, que tenia un fill que tampoc acabava de decidir-se: «Fes medicina, que és el que t'agrada. Si fas economia mai faràs medicina, però si fas medicina i et vols dedicar a l'economia et serà més fàcil». Crec que aquesta va ser la decisió més important que he pres en la meua vida. El curiós és que al seu fill li va donar el consell contrari.

Vaig fer la carrera en una època convulsa, de fi de règim, amb una Universitat de Barcelona dirigida pel rector Francisco García-Valdecasas, un gran catedràtic de farmacologia, però al mateix temps un franquista convençut, que no va vacillar a estendre la repressió a la universitat, expulsant es-

tudiants, anul·lant matrícules i col·laborant amb la policia secreta, i la no tan secreta, per reprimir-nos. Quan vaig entrar a la universitat vam crear un grup d'espiritualitat amb uns quants amics, dirigit per un jesuïta, psiquiatre, filòsof i teòleg, Jordi Font. Aquest grup, que va ser molt especial, ens va ajudar a créixer com a persones i ens va servir per aprofundir en el coneixement humà. L'espiritualitat compromesa que ens va instil·lar ha format part del meu dia a dia, més enllà de la mera religiositat. El doctor Font va ser qui més endavant va definir el concepte de salut mental, adoptat a Catalunya, i sobre el qual hem treballat tant. Amb gent d'aquest grup i de fora vam crear l'Sporting de Medicina, els fundadors del qual eren Miguel Ángel Cano, Fernando Moraga, Enrique Tachonera, Tomàs Borràs, Ramon Pladellors, Antoni Martínez, José Manuel Ibáñez, Claudi Codina i jo mateix. Un club de futbol que avui en dia encara funciona amb els fills dels que el vam crear i amb el qual ens ho passàvem molt bé, especialment en els preparatius que anàvem a jugar al Masnou, on teníem el camp, perquè la nit abans alguns ens anàvem a concentrar en una pensió —bé, en veritat anàvem a jugar a cartes, allò era una timba en tota regla, i quan ens venien a renyar per l'excessiu soroll dissimulàvem fent veure que resàvem el rosari—. Mai vaig saber si l'excusa del rosari se la va empassar algú, però era molt divertit. En definitiva, el grup del doctor Font —i en paral·lel l'Sporting— van ser una veritable escola de vida, que ha perdurat al llarg dels anys.

Al cinquè any de carrera em va tocar fer el servei militar, les milícies, en una tenda de metges i amb un dels meus millors amics, Lluís Solé, que juntament amb la seva dona Elisabet Gomís havíem fet la carrera junts, i va ser llavors que es va despertar el meu interès per la política. A casa mai es va parlar de política, mai. Era un tema tabú. Puc dir que perta-

nyo a una família que va perdre la guerra per totes les bandes. Vaig tardar anys a saber que el meu avi havia estat un polític nacionalista molt compromès, o que al meu tiet, el germà del meu pare, el van afusellar els rojos a Montjuïc amb només divuit anys —cosa que la família del meu pare va viure molt tràgicament— perquè era president de les Joven-tuts de la Congregació Mariana. Tot això no es comentava. La mort del seu germà va afectar molt i molt el meu pare, i per això era dels que no es ficava mai —mai però mai— en política i em deia que a la universitat no em busqués embolics. Però un dia, en una manifestació il·legal, vaig ajudar uns companys, entre ells Josep Moncunill, a escapar-se dels grisos amb un cotxe i ens van acabar aturant al cap de pocs car-rers. Quan ens van dur a la Prefectura de Via Laietana els policies feien conya comentant que jo era l'últim Vidal de Llobatera que els quedava per detenir; ho deien especialment per les meves cosines Núria i Immaculada, que ja hi havien passat alguns cops, i a la Núria fins i tot l'anaven a buscar a casa quan Franco visitava Catalunya per evitar proble-mes posteriors.

No vaig dir res a la família sobre aquesta detenció, tot i que em va comportar un judici sumaríssim. La veritat és que l'ensurt va ser gran i encara no sé com me'n vaig sortir, perquè en aquell moment estava sota jurisdicció militar, entre el campament de milícies d'un any i el següent, i pensava que em podia caure una sentència dura, però al final no em va passar res. El que sí que vaig saber és què significa estar fit-xat, ja que quan vaig tornar al campament de Castillejos per reprendre el servei militar, el capità em va informar que ja sabia qui era jo, i que estaria sota vigilància. Per sort, un amic dels meus sogres, un comandant que també estava a Castille-jos, em cuidava i em tractava bé, tot i que el capità em deia que jo no acabaria el campament. Al final, aquest capità va

infartar i va ser substituït pel tinent, i així vaig poder acabar el campament, i fins i tot vaig arribar al grau d'alferes. Tot això em feia reflexionar molt sobre com estava el país, la situació política, la restricció de les nostres llibertats, sobre el compromís que calia assumir per sortir-ne. La vida, la formació, l'espiritualitat del compromís xuclada gairebé per osmosi a l'escola i a la universitat, començaven a fer efecte.

Un incident gairebé em va impedir acabar la carrera. L'última parada de l'estiu la fèiem a Viladrau, per la festa major, on pujàvem tota la família: tots els germans amb les nòvies i un munt de gent hi anàvem a passar els últims dies de l'estiu. A la casa de Viladrau hi teníem un annex, i un bon dia els nois vam decidir anar a passar-hi la nit, separats de la casa, i com que teníem fred vam encendre unes estufes de butà. L'endemà no apareixíem per enlloc i la meva nòvia va decidir venir a buscar-nos... ens va trobar gairebé morts, asfixiats amb el butà, i gràcies a Déu que hores abans una germana havia deixat la porta mig oberta o no ho expliquem. Vaig trigar una bona estona a recuperar la consciència, i el primer que em va venir al cap va ser que si podia pensar és que no m'havien quedat seqüeles. Una mica més i no ho expliquem, però per sort l'ensurt va quedar en no res.

Vaig acabar la carrera, em vaig especialitzar en pediatria i en el servei d'urgències de l'Hospital Clínic intentava fer totes les pràctiques que podia per aprendre encara més. Va ser una època bonica, durant la qual em vaig casar amb la Puri Arraut, que era infermera al Clínic. Vaig decidir ampliar la meva experiència marxant a l'estranger, a Gènova, a l'Istituto Giannina Gaslini, on vaig tenir un gran mestre, el doctor Paolo Durand, que em va marcar moltíssim en la meva carrera mèdica per la seva humanitat i tracte amb els pacients, per la seva dedicació. Aquest institut mèdic, creat amb els guanys de totes les fàbriques d'una comtessa que ha-

via perdut una filla per culpa de la leucèmia, era el més important en pediatria de tot Europa. Era un centre amb una gran influència religiosa, fins al punt que per Corpus Christi sortien tots els caps de servei en processó vestits de jaqué per portar l'eucaristia sota palli pels jardins de l'hospital —una escena molt curiosa, especialment perquè molts d'aquells caps de servei eren comunistes—. I és que a Itàlia, la Itàlia dels setanta, la del *compromesso storico*, hi vaig aprendre molta medicina pediàtrica, però també tolerància. La Itàlia que vaig conèixer funcionava sobre la base de la gran indústria, l'Església i els sindicats de classe, sobretot els d'adscripció comunista. Teníem un hospital que un cop al mes rebia la visita del cardenal de Gènova, el cardenal Siri, que xerrava amb nosaltres de tot, en unes converses que em van marcar per la proximitat i benevolència del religiós. Al cap d'un any de ser allà vam descobrir una malaltia anomenada fucosidosis, provocada per la manca d'un enzim dins dels lisosomes. Els lisosomes són unes partícules de les cèl·lules que degraden certes substàncies i les digereixen; si no ho poden fer perquè falta qualsevol enzim, les substàncies es van acumulant dins de les cèl·lules i això provoca unes malalties degeneratives que es diuen d'acúmul.

A Gènova vaig ser molt feliç, havia nascut el meu primer fill, la relació amb la família Durand era extraordinària, em tractaven com un fill. Jo vivia en un poblet anomenat Nervi, a la vora de Gènova. També hi vivia Luis Suárez, que en aquella època jugava a la Sampdoria, tot i que jo era del Gènova, perquè duia els mateixos colors que el Barça. El director científic de l'hospital Gaslini, el doctor Sirtori, em va convidar a dinar a casa seva a Milà. Només entrar a casa, i perquè es vegi la personalitat que tenia, hi havia un mural on el doctor era representat impartint una classe a tot de premis Nobel de Medicina. Durant el dinar em va preguntar si fu-

mava, i en respondre que sí, que bastant, gairebé tres paquets diaris, em va dir que si als vint-i-set anys fumava mai tindria un Nobel. Vaig tenir molta feina a explicar-li que la meva aspiració a la vida no era guanyar un Nobel...

El doctor Durand em va recomanar anar a Berna, on hi havia el doctor Ettore Rossi, un gran especialista pediatre que havia sabut crear un gran equip investigador en el camp de les malalties lisosomials. Aquestes malalties tan dures creen unes situacions molt complicades i em van impactar molt, ja que són degeneratives i van degradant l'individu des del naixement. És molt angoixant, i vam investigar totes les incògnites que les envoltaven, a més de mirar d'introduir l'enzim dins de les cèl·lules per evitar l'acúmul i aturar-les.

A Suïssa hi vaig viure gairebé durant dos anys de la meva joventut. Actualment els nois i noies es queixen, i amb motiu, de la seva situació econòmica, del fet que han de viure en condicions pitjors que els seus pares, que han de marxar a fora... i tot això és veritat. Però també recordo la situació dels meus pares durant la postguerra, o la de molta gent de la meva generació que va marxar a Suïssa o Alemanya a buscar-se un futur millor en llocs inhòspits en aquelles èpoques, als anys seixanta o setanta del segle passat. Encara recordo el debat que hi va haver a Suïssa l'any 73 sobre si havien d'expulsar els estrangers, i com es deia que si els feien fora qui netejaria els lavabos, si no ho fèiem els espanyols... O quan em van entrar a robar a casa i van acusar directament els veïns de dalt —uns cambrers molt simpàtics i amables— pel simple fet de ser espanyols, de ser de fora, tot i que precisament ells mai ens haurien robat perquè eren amics. Ara es migra, i es migra molt, però és una emigració formada, que en la majoria de casos va a fer feines tècniques; són gent que hem de fer tornar amb els coneixements que hagin après, hem de recuperar-los pel nostre bé i el seu, hem de tornar a

crear llocs qualificats per a ells. L'emigració d'ara ja no és la mateixa que vam viure llavors, per sort. El món ha canviat, i actualment exportem coneixement humà, el que posseeixen els que han hagut de marxar per la mala situació econòmica. Els hem de recuperar ja.

L'any 74 em van dir de tornar a Barcelona, on el doctor Àngel Ballabriga, cap de pediatria de l'hospital de la Vall d'Hebron, em va oferir incorporar-me al seu equip. En aquella època també vaig tenir la possibilitat d'acollir-me a una beca per anar a San Diego a seguir investigant amb un altre gran professor, el doctor O'Brian, però el doctor Ballabriga em va dir que havia d'aprofitar la plaça que m'oferia, que potser no en tornaria a sortir una altra en molt de temps. I vaig acceptar. El primer que em va passar en tornar és que per acceptar el lloc de treball havia de signar els Principios del Movimiento Nacional, un anacronisme que em va deixar perplex; no entenia que un text així s'hagués de jurar en ple 1974. A banda d'això, a l'hospital en si hi vaig tenir un bon aterratge, especialment perquè m'hi vaig trobar gent que ja coneixia del batxillerat o de la universitat, com per exemple el doctor Fernando Moraga. Ballabriga insistia que jo havia de fer recerca, i tot i que en vaig fer una mica més aviat em vaig entestar a fer clínica. Al departament de recerca dirigit per la doctora Carmen Conde havíem rebut el primer espectròmetre de masses, una màquina gegantina que ocupava tota una sala amb un ordinador que n'ocupava una altra; necessitava un físic per fer-la funcionar. Com han avançat les coses en menys de quaranta anys... Ara una màquina així té la mida d'una urna gran, i aquell ordinador tenia menys potència que qualsevol telèfon mòbil actual...

En aquella època, la meva dona va prendre una decisió molt important: estudiar medicina. I quan va acabar la carrera encara va tenir esma de començar estomatologia. Va

començar a estudiar amb dos fills i va acabar amb quatre. Xavier, Àlex, Roman i Maria. Sempre l'he considerat un exemple de força de voluntat.

Franco va morir, un moment molt esperat, rebut amb esperança i també amb por pel que podia venir. Al cap d'un parell d'anys, el 1977, es van fer les primeres eleccions sindicals. Un bon dia em va venir Àngel Fitó, que era el cap de la sala de lactants B —la meva— quan jo vaig arribar a l'hospital, per dir-me que els membres del Sanedrí —una espècie d'assemblea dels caps de servei— havien decidit que havíem de presentar-nos a les eleccions sindicals, ja que si no ho feien hi havia el perill que els que manessin fossin els zeladors o les infermeres, cosa que no podien permetre, i que havien pensat en mi com a candidat, perquè era un home tranquil que tenia bones relacions amb tothom i que podria fer un bon paper... Vaig dir que ens havíem de presentar, sí, però que no ho podríem fer sols, que ens havíem de presentar com a independents per la llista de les CCOO, i, a més, amb membres de tots els estaments de l'hospital, zeladors i infermeres inclosos, perquè no podríem anar en contra dels altres col·lectius professionals, sense els quals l'hospital no podia funcionar. El doctor Ballabriga em va tractar de boig, malgrat que em tenia una gran estima, però al final em van fer cas, ens vam presentar i ens vam convertir en delegats sindicals. Aquest va ser el meu primer pas, no en la política en si, però sí en l'activisme social. Va ser una gran experiència que em va servir de molt, especialment d'aprenentatge. Vaig creure que aquesta era una bona política: unir esforços i que els metges defensessin els drets d'infermeres, auxiliars, dels cuiners de l'hospital, i que aquests també es preocupessin per les necessitats, per exemple, dels metges. Això després s'ha trencat amb els sindicats corporatius, on cadascú defensa la seva parcel·la. Però oi que tots són assalariats? És el que sempre dic als sindicalis-

tes de CCOO i UGT quan em trobo amb ells, que és important representar tots els estaments.

L'any 78 hi va haver un conflicte quan l'INSALUD va decidir que ens pagarien les guàrdies no per hores sinó per mòduls, amb la qual cosa hi sortíem perdent molt. Els metges de tot Espanya ens vam aixecar en lluita, i des del Colegio de Médicos de Madrid, i amb el lideratge del doctor Alberto (Tito) Berger, es va decidir organitzar una assemblea amb representants de tots els hospitals. La Vall d'Hebron m'hi va enviar a mi, i el dia de la trobada quan es va fer de nit el representant de l'hospital de Bellvitge va marxar i em va deixar com a representant català a l'assemblea. Quan ens vam constituir en gestora va haver-hi bastant de merder, vam fer una gran vaga i vam aconseguir alguns avenços. Va ser la primera vaga de la sanitat en democràcia. Això va impressionar el Consejo General de Médicos, que va decidir que la gestora nomenés un representant per al Consejo General, ja que creien que tenia prou poder de mobilització del sector. Els quinze membres de la gestora —no n'èrem més— ens vam reunir, i el mateix Berger em va proposar a mi com a representant al Consejo, ja que creia que li donaria un punt interessant perquè era català i autonomista. A més, estaven convençuts que jo era del PSUC... pobres, van quedar parats quan els vaig dir que havia entrat a Convergència Democràtica de Catalunya. No podien entendre els camins per a ells ocults que uneixen les tradicions del PSUC i de CDC, tan evidents per als polítics de la meva generació. Així és com vaig entrar al Consejo General. Potser semblava psuquero, i tenia un amic que sempre em volia fer del PSUC, però jo no era comunista, ni d'ideologia ni de mentalitat, encara que hi tenia grans amics, dins del PSUC. Sempre he estat un socialdemòcrata en les qüestions socials i un liberal en les qüestions econòmiques. I val a dir que un munt de militants del

PSUC dels anys seixanta i setanta van fer el meu camí. De fet, a finals dels anys noranta, d'entre els militants de CDC que havien militat en un altre partit, gairebé la tercera part provenien del PSUC.

Per la mateixa època també vaig entrar a la junta del Col·legi de Metges de Barcelona, la que anomenàvem Junta Democràtica pels valors que defensava. Aquesta junta era dirigida pel president Carles Pijoan i el vicepresident Antoni Miranda. A més, la junta comptava amb membres tan destacats com Ramon Espasa, Joaquim Ramis, Ramon Trias o Josep Corominas. El contrast entre el Consejo General i el Col·legi de Metges no podia ser més acusat. El Consejo encara vivia amb la mentalitat del règim anterior, era un òrgan gremial i corporatiu, tancat, dedicat exclusivament a la defensa dels seus membres. En canvi, al Col·legi hi havia ganes de canvis, de fer coses... La majoria teníem al cap un canvi de model; volíem fixar-nos més en el model anglès del National Health Service, donar un tomb a tota la situació. Teníem la idea molt clara que estàvem al servei de la salut, i de fet el col·legi sempre ha seguit aquest plantejament fins a l'actualitat amb Jaume Padrós: la defensa d'uns valors concrets, no només la defensa dels membres i dels seus interessos, com han fet altres col·legis d'Espanya. Allà vaig aprendre moltíssim, especialment de la sanitat en abstracte, de la idea de salut. Això va coincidir amb una època en què feia classes pràctiques a la Vall d'Hebron com a professor associat a la universitat i en què també m'havia convertit en tutor dels metges de família. Vam començar la tasca d'aconseguir que aquests metges treballessin coordinadament i que hi hagués més organització. També vam posar en marxa el primer CAP, a Ciutat Badia, avui Badia del Vallès; era el primer cop que es feia una cosa així en aquest país. En aquella època teníem molt clar que calia fugir de l'hospitalcentrisme, tal com

s'havia aconsellat a la Conferència Internacional sobre Atenció Primària de Salut d'Alma-Ata, que va voler donar un impuls a l'assistència primària, on van destacar Armando Martín Zurro i Xavier Pelet. El Col·legi tenia ganes de fer coses noves, de renovar la sanitat catalana. Per això també va comptar amb un instrument anomenat GAPS (Gabinet d'Assessoria i Promoció de la Salut) dirigit pel doctor Nolasc Acarín i orientat a construir un nou sistema sanitari.

Mentrestant, la democràcia s'anava estenent pel país. Finalment, després d'anys i anys d'exili i resistència, Josep Tarradellas va tornar, i vaig decidir que l'aniria a rebre. L'hi vaig explicar a la meua àvia, i ella em va dir: «Ai, Xavier, si el teu avi visqués, que ja saps que era molt nacionalista, et diria que vas a rebre un traïdor». Aquesta frase em va impactar profundament, ja que Tarradellas era un símbol molt important per al país, i em dolia que a vegades la gent digués que Jordi Pujol i ell tenien mala relació i es comentés que hi havia tantes tibantors personals entre tots dos, això no era bo per al país. Com també em feia enfadar que la meua àvia en tingués una opinió tan dolenta. El president Tarradellas va tornar i vam anar vivint les vicissituds del seu govern, un govern en precari però que ja començava a treballar, per exemple en l'àmbit de la sanitat, on el conseller Ramon Espasa, un home amb les idees clares, va començar a dissenyar el primer mapa sanitari català, una eina imprescindible per iniciar qualsevol acció, encara que no tinguéssim gairebé cap competència. Durant el seu mandat Espasa va aconseguir una cosa molt important: la donació de l'edifici de la Maternitat, on es va construir la seu del Departament de Sanitat. Es va situar a l'edifici anomenat de l'Ave Maria, que Josep Laporte va fer remodelar; així es va aconseguir una conselleria molt bonica, efectiva i útil. Un exemple de respecte arquitectònic i de bona feina.

Després de les primeres eleccions democràtiques a Espanya, un dia el cirurgià infantil Josep Maria Casassas em va dir que havíem d'ajudar Pujol, que el seu projecte valia la pena, que era el que representava millor els interessos de Catalunya, que havíem d'entrar a Convergència, que ens havíem de ficar en política... i també que m'havia d'apuntar a la Colla Sardanista de Roquetes, ja que nosaltres treballàvem al costat de Nou Barris i aquesta colla estava fent una gran feina, que tenia molt de mèrit. I així és com el mateix dia vaig entrar a Convergència i també a la Colla Sardanista de Roquetes —poca gent he vist amb tanta illusió en la defensa de les nostres tradicions—. Aquesta va ser la meva entrada al partit.

A Pujol el coneixia pel seu activisme en el passat, i admirava el que havia fet. Em va impactar especialment tot el que va organitzar al voltant de l'afer dels Fets del Palau, anomenat també afer Galinsoga, començant per la gran botzinada pels carrers de Barcelona, especialment pels voltants del Camp Nou en dia de partit, que vaig viure en directe. Quan va haver-hi les primeres eleccions democràtiques vaig anar a mítings de tots els partits, i al míting de Convergència m'hi vaig sentir com a casa. Al dels socialistes, per exemple, no: em vaig trobar allà amb tot de gent amb el puny alçat i cantant *La Internacional*. Això no s'ajustava gens als meus ideals polítics, no m'hi sentia a gust, tot al contrari del que em va passar amb Convergència. Vaig creure que CDC no estava gens malament, perquè llavors tenia un perfil socialdemòcrata molt marcat i alhora creia fermament en la iniciativa privada.

El següent pas va ser quan Pujol va guanyar les eleccions i va posar Josep Laporte de conseller de Sanitat. Amb ell vaig tenir el primer contacte professional amb la Generalitat de Catalunya. A la primavera del 1981 es va produir a Espanya

un brot de casos de síndrome tòxica produïda per un oli de colza desnaturalitzat, i la conselleria de Sanitat em va demanar un estudi de com estaven afectant els nens aquests casos. L'epidèmia va ser terrible, i de fet avui en dia encara no tenim totes les respostes que caldrien, ja que, per començar, els que havien fabricat il·legalment aquest oli deien que sempre l'havien fabricat així i mai havien tingut cap problema fins llavors...

Ja he dit que Ramon Espasa, l'antecessor de Laporte, va poder fer poc amb les competències que tenia, tot i que sí que va poder posar en marxa el primer mapa sanitari català, instrument essencial per reorganitzar la sanitat catalana i posar-la al dia. Josep Laporte ja es va trobar aquesta feina enllestida; el que calia fer ara era passar a la pràctica, i especialment assumir les noves competències que vindrien gràcies al nou Estatut de l'any 1979, aprovat l'any anterior. Aquest era el motiu pel qual es necessitava una reorganització i ampliació de la conselleria i del seu personal. En aquest moment Laporte va posar-se en contacte amb mi i vaig entrar activament en la gestió política.